

Afgørelser – Reg. nr.: 02397.00

Fredningen vedrører: Kongehøj

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 04-11-1958

Fredningsnævnet 09-06-1958

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET>

4/11-1958

U D S K R I F T
af
OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

År 1958, den 4. november, afsagde overfredningsnævnet på grundlag af mundtlig og skriftlig votering følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 1292/58 vedrørende fredning af et areal af matr. nr. 2a af Donbæk og Vangsgårde, Flade sogn.

I den af fredningsnævnet for Hjørring amt den 9. juni 1958 afsagte kendelse hedder det:

"På foranledning af Nationalmuseets I afdeling er fredningsnævnet for Hjørring amtsrådsreds og de dermed i forbindelse stående købstæder trådt i virksomhed for at behandle en sag angående fredning af et areal af matr. nr. 2a Donbæk og Vangsgårde, Flade sogn.

Det hedder herom i museets skrivelse af 18. juli 1956 til fredningsnævnet:

"Nationalmuseet foreslår herved en arealfredning på matr. nr. 2 af Donbæk og Vangsgårde, tilhørende gårdejer Søren Olsen, Sdr. Donbæk.

Det er et terræn, der henligger i uopdyrket stand, og hvorpå der findes et større antal (ca. 60) oldtidsmindesmærker af forskellig art. En mindre del af dette areal er allerede fredet i 1908 og er på fredningskortet mærket 616.53-55. Gravpladsen er imidlertid langt mere omfattende end dette areal, og da terrænet som sagt henligger udyrket og er overordentlig naturskønt, vil Nationalmuseet mene, at der er betingelser tilstede for en større arealfredning...."

Videre er det af museets repræsentant, magister C. L. Vebæk oplyst, at der på bakkehældet ned mod Bangsboådalen i et areal af en længde i SV-NØ på ca. 300 m og bredde i NV-SØ på ca. 160 m

findes en gravplads fra den yngre jernalder af enestående art her i landet. Der er kendt 62 oldtidsmindesmærker, høje og stenkredse. Arealet har stor arkæologisk interesse, men er formentlig også naturfredningsmæssigt set af stor værdi på grund af den smukke og uberørte natur. Det må ønskes, at fredningen kommer til at omfatte forbud mod bebyggelse, beplantning og opdykning. Nationalmuseet vil ikke sætte sig imod græsning, da mindesmærkerne tilsyneladende ikke bliver beskadiget herved.

I skrivelse af 6. november 1957 har Nationalmuseet yderligere udtalt:

"At give ejeren fri rådighed over ellebevoksningen, således at vi overlader til ham at fælde den, når den er tjenlig til brændsel, ville være højst uheldigt for pladsens fredning, idet man så risikerer, at den i lange tidsrum er delvis dækket af ellekrat. Hvis derimod ejeren vil fælde ellekrattet hvert femte år og så tage det brændsel, der derved fremkommer, kan vi ikke have noget derimod."

Som grænser for fredningen er foreslået:

Mod syd og sydvest: Den i retning NV-SØ løbende bæk og videre i ejerskellet mod matr. nr. 2c Donbæk og Vangsgårde, hvilket ejerskel på det nærmeste følger bækken,

mod nordvest: ejerskellet mod matr. nr. 7 og 8 Donbæk og Vangsgårde,

mod nordøst: en linie, gående ned igennem højskoven et stykke inden for skovbrynet, og

mod øst: en linie gående ned igennem skoven samt det dyrkede areal, alt som vist på nedennævnte kort.

Det må af fredningskendelsen fremgå, at fredningsnævnet i forening med Nationalmuseet skal være berettiget til for det offentliges regning at fjerne slåen, brombær og el efter eget skøn, samt at større træer, der giver arealet dets karakter, kun må fældes med fredningsnævnets tilladelse.

For at tåle en fredning på ejendommen i det omfang, som er foreslået af Nationalmuseet, d.v.s. omfattende såvel selve gravarealet som arealet syd-vest herfor, har ejeren, gårdejer Lindhardt Christiansen, Sdr. Donbæk, oprindeligt forlangt en erstatning på 12.000 kr., men er senere gået med til en erstatning på 10.000 kr. samt ret til at fælde et stort, gammelt, rankt egetræ eller oppebære erstatning for træet.

En væsentlig del af dette beløb er efter det oplyste beregnet som erstatning for det økonomiske tab, som ejeren vil lide derved, at han bliver afskåret fra økonomisk at udnytte den anselige stenstrøning i bækkelejet og de sten, der sandsynligvis findes i bækken, medens en mindre del er fastsat som erstatning for det tab, som ejeren muligvis vil lide derved, at ejendommens handelsværdi nedsættes som følge af tinglysning af en fredningskendelse på ejendommen.

Ejendommens nuværende ejer, gårdejer Lindhardt Christiansen har under sagen bemærket, at det ikke har nogen interesse for ham at få ret til at fælde ellekrattet hvert femte år og tage brændslet, og at han under ingen omstændigheder vil give sin tilladelse til, at publikum skal have adgang til arealet.

For at få fastslået omfanget af de nævnte stenforekomster og undersøgt, om en udvinding af disse forekomster er mulig med rimeligt økonomisk udbytte, har fredningsnævnet anmodet Danmarks Geologiske Undersøgelse samt en gruskyndig entreprenør, konsul Oscar Madsen, Frederikshavn, om at udtale sig herom.

Efter besigtigelse af arealet har direktøren for Danmarks Geologiske Undersøgelse, dr. phil. H. Ødum i en erklæring af 30. marts 1957 udtalt:

"at den pågældende bakke aldeles overvejende består af ler, således at de løse sten, der findes på sydskråningen, må være udvasket af leret,

at der således ikke er chance for tilstedeværelsen af større stenmængder i bakken (dette er naturligvis et skøn fra min side, og vil ejeren imødegå dette, står det ham naturligvis frit for at grave prøvehuller. Selvom der er flere sten i leret, vil gravningen efter dem dog under alle omstændigheder blive bekostelig),

at jeg må finde denne stenstrøning på sydskråningen så værdifuld i geologisk henseende, at den bør medtages under fredningen, og under den synsvinkel, at de mange sten til oldtidsgravene sandsynligvis er hentet her."

Efter en yderligere besigtigelse, hvorunder der tillige fandt undersøgelse sted af nogle foretagne prøvegravninger, har dr. phil. H. Ødum i en erklæring af 12. september 1957 udtalt:

"Kløften, som danner den sydlige begrænsning af arealet, er fremkommet ved regnvandets erosion. Det sandede moræneler, som udgør bakken, er her skyllet væk, og de sten, der oprindeligt lå jævnt fordelt i leret, er nu koncentreret som en mere eller mindre tæt stenbestrøning langs bækken.

Det vil være yderst beklageligt, om alt dette ikke fredes helt ned til bækken. Ejeren bør formentlig have erstatning for de tilgængelige sten, men stort set drejer dette sig netop kun om de tilgængelige, d.v.s. de overfladisk liggende sten. Som prøvegravningerne viste, kan der sikkert ikke regnes med større stennemængder inde i selve bakken."

Efter en besigtigelse af arealet, herunder de nævnte prøvegravninger, har konsul Oscar Madsen, Frederikshavn, udtalt:

"Efter min opfattelse kan der ikke være tvivl om, at der i arealet findes væsentlige forekomster af sten og grus. De sten, der ligger på skrænterne og i slugten, og som formentlig er fremkommet ved udvaskning og nedstyrtning, tyder stærkt herpå. Der er endvidere i ejendommen beliggende umiddelbart bag ved arealet fundet betydelige mængder af sten, og det er min erfaring, at sådanne forekomster normalt ikke findes afsondrede, men strækker sig videre ud i terrænet. Under hensyn til priserne for stenmaterialer i dag, er det mit skøn, at en erstatning på 8.000 kr. vil være passende."

I en over sagen indhentet erklæring af 8. marts 1958 har Naturfredningsrådet udtalt, at man må anse arealets fredning for at være af væsentlig naturvidenskabelig og undervisningsmæssig betydning, jfr. naturfredningslovens § 12, stk. 1.

Fredningsnævnet, der flere gange har besøgt arealet, finder, at dette område, herunder sydvestskråningen med stenstrøningen, på grund af dets skønhed, beliggenhed og ejendommelighed og den til området knyttede store arkæologiske og, for så vidt angår stenstrøningen, geologiske interesse bør bevares for eftertiden i dets nuværende tilstand og derfor bør fredes. Nævnet bestemmer herefter, at den del af matr. nr. 2a Donbæk og Vangsgårde, Flade sogn, der ligger indenfor den med en enkelt skraveret brømme på vedhæftede kort i 1:4000 angivne grænse, vil være at frede således, at det pålægges arealet følgende servitut:

"Tilstanden på det fredede areal må ikke forandres, men arealet skal henligge på samme måde som hidtil.

Det må som følge heraf ikke yderligere opdyrkes eller beplantes, ligesom det ikke må bebygges.

Den på arealet værende naturlige vegetation skal bevares som sådan, dog med følgende begrænsninger:

Ejeren skal have ret til under iagttagelse af fredskovsplikten

at fælde træer i skovbæltet i nordøst.

Fritstående større træer, der giver arealet dets karakter, må kun fældes med fredningsnævnets samtykke.

Selvsåede træer af enhver art samt slåen, brombær og el kan fjernes ved fredningsnævnets foranstaltning uden udgift for ejeren.

Der må ikke på arealet anlægges veje eller foretages gravning af sten, grus, sand eller ler, ligesom de løstliggende sten - såvel i bækkejet som andetsteds - ikke må fjernes. Egentlig afgravning eller påfyldning af det naturlige jordsmon eller henkastning af affald herpå må ikke finde sted.

Der må ikke på arealet anbringes master, boder, skure eller andre indretninger, der kan virke skæmmende.

Teltslagning, camping og bål-tænding - udover ejerens eller fredningsnævnets afbrænding af kvas - er ikke tilladt.

Lodsejeren har iøvrigt ret til at benytte arealet på samme måde og i samme omfang som hidtil, derunder kan græsningen og jagten udnyttes som hidtil.

De på arealet voksende bær, nødder og svampe m.v. tilkommer ejeren.

Der tillægges ikke almenheden ret til at færdes på det fredede uden ejerens samtykke.

Påtaleberettiget er fredningsnævnet for Hjørring amtsrådskreds og Nationalmuseet, hver for sig eller i forening."

Servitutten er godkendt af Nationalmuseet i skrivelse af 6. november 1957, i hvilken det dog sluttelig hedder:

"selv om det er med en vis beklagelse, vi ser, at der ikke gives offentligheden adgang til det smukke og interessante terræn."

Det fredede område, der er markeret i terrænet med betonpæle, andrager ca. 5,4 ha.

Af de i ejendommen foruden ejeren berettigede, der er indvarslet til møde i sagen - eller - for senere tilkomnes vedkommende - afæsket erklæring, har Kreditforeningen af jydsk Landejendomsbesiddere meddelt, at man ikke vil gøre krav på nogen del af erstatningssummen som afdrag på den ejendommen påhvilende gæld ifølge 2 pantebreve på henholdsvis 9.000 kr. og 22.000 kr.

Den tidligere ejer af ejendommen, fhv. gårdejer Søren Olesen, Søndergade 224, Frederikshavn, har gjort krav på, at hele erstatningsbeløbet udbetales ham som afdrag på pantebrev, stort 79.000 kr.

der er lyst på ejendommen.

Frederikshavns og Omegns Sparekasse har gjort krav på at få udbetalt som afdrag på det af denne ydede lån, stort 30.000 kr. og sikret ved pant i ejendommen, den del af erstatningen, som de foranstående prioritetshavere ikke gør krav på.

Efter at forlig forgæves har været prøvet, har navnet fastsat den ejeren tilkommende erstatning til 8.000 kr. med renter heraf 5% p.a. fra kendelsens dato, indtil betaling sker.

Beløbet vil være at udbetale til fhv. gårdejer Søren Olesen, Søndergade 224, Frederikshavn, som afdrag på det til samme den 24. juni 1957 lyste pantebrev.

Da gennemførelsen af denne fredning findes at være en sag af stor betydning for hele landet, vil den fastsatte erstatning være at udrede med 2/3 af statskassen og 1/3 af Hjørring amtsfond."

Konklusionen er sålydende:

"Den del af matr. nr. 2a Donbæk og Vangsgårde, Flade sogn, tilhørende gårdejer Lindhardt Christiansen, der ligger indenfor den med en enkelt skraveret brømme på vedhæftede kort i 1:4000 angivne grænse, bør fredes som foran nærmere bestemt.

Påtaleret har fredningsnævnet for Hjørring amtsrådskreds og Nationalmuseet, hver for sig eller i forening.

I erstatning for fredningen tillægges der gårdejer Lindhardt Christiansen 8.000 kr. med renter 5% p.a. fra den 1958, indtil betaling sker.

Beløbet udbetales til fhv. gårdejer Søren Olesen, Søndergade 224, Frederikshavn, som afdrag på det til samme den 24. juni 1957 lyste pantebrev.

Erstatningen udredes med 2/3 af statskassen og 1/3 af Hjørring amtsfond."

Kendelsen er i henhold til naturfredningslovens § 19, stk. 3, forelagt overfredningsnævnet, som den 14. juli 1958 har besigtiget det pågældende areal og forhandlet med ejeren og andre i sagen interesserede.

Overfredningsnævnet finder herefter, at fredningen bør gennemføres. Fredningsnævnets kendelse vil derfor være at stadfæste. Et kort nr. Hj. 114 visende grænserne m.m. for det fredede område er vedhæftet nærværende kendelse.

T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Hjørring amt den 9. juni 1958 afsagte

kendelse vedrørende fredning af et areal af matr. nr. 2a af Donbæk og Vangsgårde, Flade sogn, stadfæstes.

I erstatning tilkendes der gårdejer Lindhardt Christiansen 8.000 kr. med renter 5% p.a. fra den 9. juni 1958, til betaling sker.

Beløbet udbetales til fhv. gårdejer Søren Olesen, Søndergade 224, Frederikshavn, som afdrag på det til samme den 24. juni 1957 lyste pantebrev.

Erstatningen udredes med 2/3 af statskassen og 1/3 af Hjørring amtsfond.

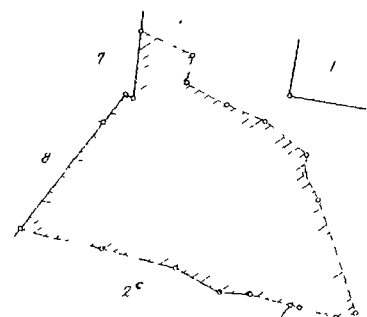
Udskriftens rigtighed
bekræftes.

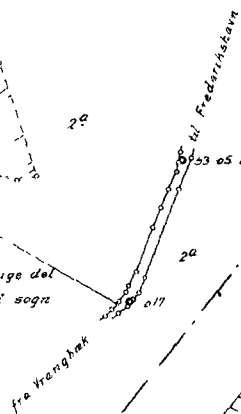
F. Grage

overfredningsnævnets sekretær

Kopi af matrikelkortet

Den nordøstlige del
af Understau sogn

Tinglysningsriids i 1:8000

over

en del af matr. nr. 2^A

Donbæk og Vangsgaarde

Flade Sogn

Horns Herred, Hjørring Amt

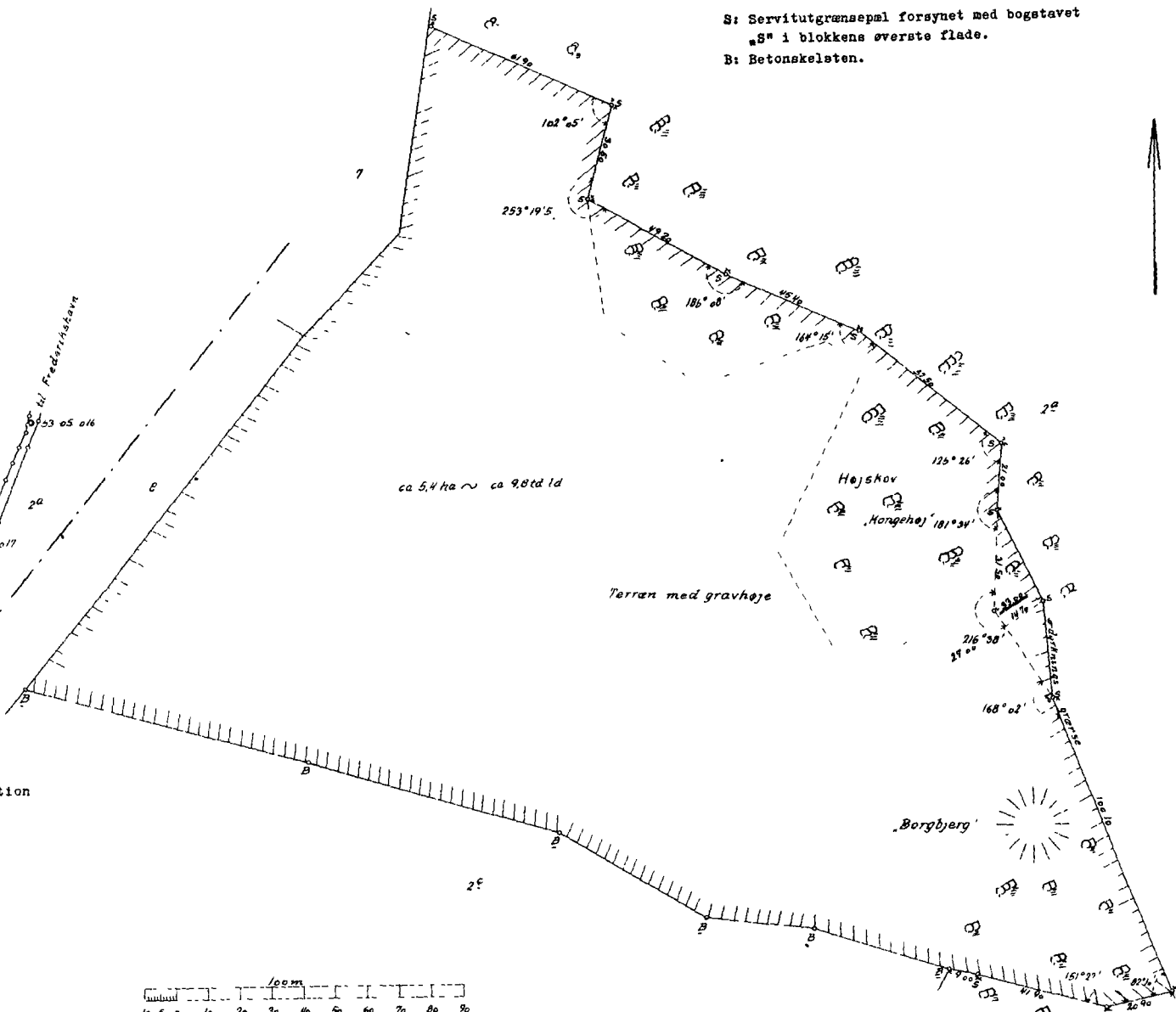
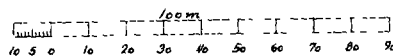
Deklarationen omfatter det med enkeltskraveret

brømme viste areal

Udfærdiget i anledning af tinglysning af deklaration

om gravhøje m.m. i maj 1958.

Chr. Thirup
landinspektor.

Konstruktør 1:2000

////// GRÆNSE FOR FREDET AREAL

Naturfredningskonsulentens kontor
København d. 8-10-58
By: DONBÆK OG VANGSGAARDE,
Sogn: FLADE
Plan nr. Hj. 114

FREDNINGSNÆVNET >

*Underskrift af formand og
2 andre købstæder som vedrører
lægges til.
11. Juni 1958.*

N/E REG. NR. 2377 9/6-58

U D S K R I F T
a f
FORHANDLINGS-PROTOKOL

for
Naturfredningsnævnet for Hjørring Amtsrådskreds
og de dermed i forbindelse stående købstæder.

År 1958 den 9. juni blev der af Naturfredningsnævnet for
Hjørring Amtsrådskreds og de dermed i forbindelse stående køb-
stæder i

F.S. 416/1956 angående arealfredning på matr. nr.
2 a Donbæk og Vangsgårde,
Flade sogn,

afsagt sålydende

K E N D E L S E :

På foranledning af Nationalmuseets I afdeling er fredningsnæv-
net for H
ende købs
ende fred.
Flade sog.
Det
frednings.

CITERET FULDT UD I OFN K.
AF 4/11 1958

forbindelse stå-
ende en sag angå-
ende Donbæk og Vangsgårde,
juli 1956 til

"Nationalmuseet foreslår herved en arealfredning på matr.
nr. 2 a Donbæk og Vangsgårde, tilhørende gårdejer Søren Olsen,
Sdr. Donbæk.

Det er et terræn, der henligger i uopdyrket stand, og

Fredningsnævnet for Nordjylland
Nordlige del, Badehusvej 17,
9000 Aalborg
Telefon 96 30 70 50 / 96 30 71 61
Mail: nordjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Aalborg den 22. juli 2014

Museumsinspektør
Per Lysdahl
Vendsyssel Historiske Museum
Hjørring

**FS 39/2014 - Ansøgning om tilladelse til opsætning af 4 informations-
skilte samt frilægning af randsten ved enkelte af gravhøjene på matr.nr.
2a Donbæk gårde, Flade**

Ved brev af 17. juni 2014 har De ansøgt fredningsnævnet om tilladelse til opsætning af 4 informationsskilte på ejendommen matr.nr. 2a Donbæk gårde, Flade.

Arealerne er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 4. november 1958 vedrørende fredning af et areal af matr.nr 2a af Donbæk og Vangsgårde, Flade Sogn.

Fredningen har til formål at bevare "området, herunder sydvestskråningen med stenstrøningen, på grund af dets skønhed, beliggenhed og ejendommelighed og den til området knyttede store arkæologiske og, for så vidt angår stenstrøningen, geologiske interesse".

Det er i fredningsbestemmelserne blandt andet bestemt, at tilstanden på arealet ikke må forandres, og at der på arealet ikke må anbringes master, boder, skure eller anden indretning, der kan virke skæmmende. Egentlig afgravning eller påfyldning af det naturlige jordsmon må ikke finde sted.

Det er af ansøgeren oplyst, at fortidsmindelokaliteten ved Donbæk er i privat eje og plejes af Frederikshavn Kommune. Der er offentlig adgang til arealet, som ligger i et område, der i forvejen benyttes til rekreative formål. Lokaliteten bør formidles mere tidssvarende ved fortællinger om de forskellige perioders grave, om udnyttelse af landskabet til dyrkning og om beliggenheden i forhold til eventuel besejling m.v. Donbæk er valgt som en af 100 lokaliteter, der skal indgå i Kulturstyrelsens projekt "Danmarks Oldtid i Landskabet".

Det er endvidere oplyst, at der er tale om et standardskilt på skråstander, der benyttes ved samtlige 100 lokaliteter i det landsdækkende projekt. Toppen af skiltet er ca. 115 cm over terræn.

Vendsyssel Historiske Museum har oplyst, at Nationalmuseets arkæologer i forbindelse med de arkæologiske undersøgelser på Donbækgravpladsen i

1907-09 frilagde enkelte stenkredse og randsten omkring de små gravhøje. Disse sten ses imidlertid ikke mere, hvilket heller ikke var tilfældet i 1961, hvor der er taget nogle fotos. For at give gæster i området en mulighed for at fornemme den oprindelige karakter af de små høje er det ønskeligt, at enkelte af stenkredsene/randstenene frilægges. Stenen er integrerede dele af de små fortidsminder og var ved deres opførelse med til at give den enkelte gravhøj karakter af et lille monument og ikke blot en lille jordforhøjning.

Frederikshavn Kommune har ved et brev af 19. juni 2014 meddelt dispensation til opsætning af 3 nye informationsskilte, som ligger indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen. Det er oplyst, at der i forvejen er opsat informationsskilte, som, afhængig af den information, der påtænkes trykt på de nye skilte, vil blive fjernet, således at der ikke står næsten enslydende skilte ved siden af hinanden.

Fredningsnævnet skal herved under hensyn til formålet med opsætning af de 4 informationsskilte samt frilægning af randsten m.v. meddele dispensation af det ansøgte, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Afgørelsen, der inden 4 uger efter modtagelse af dette brev kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, må ikke udnyttes inden klagefristens udløb, og bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år.

Klagevejledning vedlægges.

Niels Bjerre

1. Tage Leegaard
2. Irene Hjortshøj
3. Naturstyrelsen Aalborg, att. Mette Hald Simonsen
4. Danmarks Naturfredningsforening
5. Danmarks Naturfredningsforening v/Eigil Torp Olesen
6. Dansk Ornitologisk Forening
7. Dansk Ornitologisk Forening v/Thorkild Lund
8. Frederikshavn Kommune

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klagen skal sendes til Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlige del, som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling. Du får kopi af fredningsnævnets brev til Natur- og Miljøklagenævnet.

Hvis der bliver klaget, vil Fredningsnævnet underrette dig hurtigst muligt.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr til nævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. for privatpersoner og for alle andre klagere, herunder virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

Klager modtager en opkrævning på gebyret fra Natur- og Miljøklagenævnet, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal benyttes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 88, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven.